

O'RTA OSIYODA IJTIMOIIY VA GUMANITAR TADQIQOTLAR-Jurnali 1-son. 1-qism. Sentyabr-2025

Ingliz Tilini Kasbiy Maqsadlar Uchun O'qitish: Nofilologik Yo'nalishdagi Talabalar Tajribasida

Karimova Aziza Saparqul qizi
aziza.karimova25@gmail.com

Annotatsiya

Mazkur maqola nofilologik ta'lim yo'nalishlarida tahsil olayotgan talabalar uchun chet tilini o'qitishning dolzarbligini, bu jarayonda yuzaga kelayotgan muammolarni va ularni bartaraf etishning samarali yondashuvlarini tahlil qiladi. Ingliz tilining xalqaro miqyosdagi kasbiy muloqotdagi o'rni, oliy ta'limda chet tilini o'rgatishning metodik asoslari, shuningdek, zamonaviy ta'lim standartlariga mos ravishda til ko'nikmalarini shakllantirish zaruriyati asoslab beriladi.

Kalit so'zlar: chet tili, nofilologik yo'nalish, kasbiy til, ta'lim standarti, kommunikativ ko'nikma, mustaqil ta'lim.

Annotation

This article analyzes the relevance of foreign language teaching for students in non-linguistic fields, highlighting current challenges and effective approaches to address them. It emphasizes the importance of English as a means of international professional communication and the need to align language teaching with modern educational standards. The article also outlines methodological foundations for improving foreign language proficiency in higher education, particularly for non-philological students.

Keywords: foreign language, non-linguistic specialty, professional communication, educational standards, communicative skills, independent learning.

Аннотация

Данная статья посвящена актуальности преподавания иностранного языка студентам нефилологических направлений. В ней рассматриваются существующие проблемы в процессе обучения и предлагаются эффективные подходы для их решения. Особое внимание уделяется роли английского языка в международной профессиональной коммуникации, методическим основам преподавания иностранного языка в системе высшего образования, а также

O'RTA OSIYODA IJTIMOIIY VA GUMANITAR TADQIQOTLAR-Jurnali

1-son. 1-qism. Sentyabr-2025

необходимости формирования языковых навыков в соответствии с современными образовательными стандартами.

Ключевые слова: иностранный язык, нефилологическое направление, профессиональный язык, образовательный стандарт, коммуникативные навыки, самостоятельное обучение.

Kirish

Bugungi globallashuv jarayonida har bir kasb egasining xorijiy til, xususan, ingliz tilini bilishi — shunchaki afzallik emas, balki kasbiy faoliyatda faol ishtirok etish uchun zaruriy shartga aylanmoqda. Mamlakatimizning jahon hamjamiyatiga integratsiyalashuvi hamda xalqaro ilmiy-texnik hamkorlikning kengayishi fonida, mutaxassislarining ingliz tilini puxta egallashi ularning raqobatbardoshligini belgilovchi asosiy omillardan biridir. Afsuski, tahlillar shuni ko'rsatadiki, muhandislik, iqtisodiyot, tibbiyot, turizm kabi ko'plab nofilologik yo'nalishlarda tahsil olayotgan talabalar chet tilini yetarlicha darajada egallamayapti.

Bu holat mutaxassislarni xalqaro mehnat bozorida faol ishtirok eta olmasligiga, ilmiy va amaliy hamkorlikda qatnashish imkoniyatlarining cheklanishiga olib kelmoqda. Shuning uchun nofilologik yo'nalishlarda chet tilini o'qitish faqat umumiy til kompetensiyalarini emas, balki kasbiy kommunikatsiya va kognitiv ehtiyojlarni ham qamrab olishi lozim.

1. Chet tilini o'qitishdagi muammolar: amaliy holat

Aksariyat oliy o'quv yurtlarida chet tilini o'qitish faqatgina dastlabki ikki yil ichida, asosiy umumta'lim fanlar doirasida amalga oshiriladi. Bu esa talabalar tilni chuqur o'rganishga ulgurmasdan, kasbiy fanlarga o'tib ketishiga olib keladi. Shu sababli, o'quv dasturlari va auditoriya soatlari yetarli emasligi sababli ko'plab talabalar chet tilining minimal darajasiga ham erisha olmayapti.

Masalan, talaba ingliz tilida kasbiy matnni o'qish, tushunish, tahlil qilish yoki tarjima qilish kabi asosiy ko'nikmalarga ega bo'lmagan holda bakalavriatni yakunlashi mumkin. Bu holat keyinchalik kasbiy faoliyatda jiddiy to'siqlarga sabab bo'ladi. Ayniqsa, zamonaviy texnologiyalarga asoslangan fanlar bo'yicha o'quv materiallarining aksariyati ingliz tilida bo'lishi bu muammoni yanada keskinlashtiradi.

2. Til ko'nikmalarini shakllantirishda metodik yondashuvlar

Chet tilini samarali o'rgatishda kommunikativ, funksional va kontekstual yondashuvlar muhim rol o'ynaydi. Dars jarayonlarida fonetik, grammatik, leksik,

O'RTA OSIYODA IJTIMOIIY VA GUMANITAR TADQIQOTLAR-Jurnali

1-son. 1-qism. Sentyabr-2025

sintaktik va morfologik bilimlarni bir butun tizim sifatida berish til kompetensiyasini rivojlantirishga xizmat qiladi. Talabalarning turli darajadagi tayyorgarligini hisobga olib, differensial yondashuv (darajalangan guruhlar orqali o'qitish) samarali yechim bo'lib xizmat qilmoqda.

V. A. Varlamova ta'kidlaganidek, o'quv dasturlari kasbiy, kommunikativ va kognitiv ehtiyojlar asosida ishlab chiqilishi lozim. Bu yondashuv, ayniqsa, nofilologik yo'nalishlardagi talabalar uchun mos bo'lib, tilni bevosita kasbiy kontekstda o'rganish imkonini beradi.

3. Mustaqil ta'limning roli va ahamiyati

Auditoriya mashg'ulotlarining cheklanganligi sharoitida mustaqil ta'limga katta e'tibor qaratish zarur. Zamonaviy o'quv dasturlarida talabalar uchun mustaqil mashg'ulot soatlari ajratilishi bu ehtiyojdan kelib chiqmoqda. O'quvchilarni o'z ustida ishlashga yo'naltirish, onlayn resurslar, til laboratoriyalari, interaktiv platformalardan foydalanish samaradorlikni oshiradi.

Qozog'istonlik tilshunos G. R. Eremeva fikricha, chet tilida matnni ko'z yugurtirib o'qish, kerakli ma'lumotni topish, ixtisoslashgan matnlar bilan ishlash strategiyalarini o'zlashtirish talabalarni kasbiy faoliyatda muhim malakalar bilan qurollantiradi.

4. Kasbiy muloqot va tarjima ko'nikmalarini rivojlantirish

Chet tilini o'rganish jarayoni nafaqat umumiy muloqot uchun, balki kasbiy yozishmalar, hujjatlar, xatlar, shartnomalar va boshqa muhim rasmiy kommunikatsiya vositalarini o'zlashtirish uchun ham xizmat qilishi lozim. R. B. Kenetovanning ta'kidlashicha, talabalar chet tilida ma'lumot so'rash, tushuntirish, fikr bildirish, shartnoma tuzish kabi ko'nikmalarga ega bo'lishi uchun yozma tarjima va kasbiy muloqot kontekstida o'rganishlari zarur.

Talabalarga chet tilida kasbiy matnlarni to'g'ri tushunish, ularni tahlil qilish, zaruriy hollarda tarjima qilish, mos kontekstga muvofiq yozma bayon etish malakalari berilishi kerak. Bunday yondashuv chet tilini nafaqat aloqa vositasi, balki kasbiy vosita sifatida shakllantirish imkonini beradi.

Xulosa

Yuqorida bayon etilgan fikr-mulohazalar shuni ko'rsatadiki, nofilologik yo'nalishlarda tahsil olayotgan talabalar uchun chet tilini o'rganish — bu shunchaki

O‘RTA OSIYODA IJTIMOIIY VA GUMANITAR TADQIQOTLAR-Jurnali

1-son. 1-qism. Sentyabr-2025

umumiy madaniy kompetensiya emas, balki to‘laqonli kasbiy vositadir. Bu yo‘nalishda o‘qitilayotgan chet tili, ayniqsa ingliz tili:

- xalqaro mehnat bozorida raqobatbardosh bo‘lish,
- kasbiy matnlar bilan ishlash,
- ilmiy va amaliy hamkorlikda qatnashish,
- texnik hujjatlar va adabiyotlardan foydalanish,
- hamda yozma va og‘zaki kasbiy muloqotda faol bo‘lish uchun xizmat qilishi

zarur.

Shu bois, oliy ta‘lim muassasalarida chet tilini o‘qitishda quyidagilarga e‘tibor qaratish lozim:

1. O‘quv dasturlarini kasbiy ehtiyojlarga moslashtirish;
2. Talabalar tayyorgarlik darajasiga qarab differensial yondashuvni joriy etish;
3. Mustaqil ta‘lim imkoniyatlarini kengaytirish;
4. Kasbiy yozma va og‘zaki muloqot ko‘nikmalarini shakllantirish;
5. Tilni kasbiy faoliyatning ajralmas qismi sifatida baholash.

Bu yondashuvlar orqali nofilologik yo‘nalishlarda tahsil olayotgan talabalarni zamonaviy mehnat bozori talablariga mos ravishda tayyorlash mumkin bo‘ladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro‘yxati

1. Varlamova V. A. (2018). Chet tilini nofilologik yo‘nalishlarda o‘qitish metodikasi. Moskva.
2. Eremeva G. R. (2020). Til ko‘nikmalarini shakllantirish strategiyalari. Ostona.
3. Kenetova R. B. (2017). Kasbiy aloqa va tarjima metodikasi. Sankt-Peterburg.
4. Karimov A. T. (2021). Oliy ta‘limda chet tilini o‘qitish metodikasi. Toshkent: TDPU.
5. Nazarova D. Sh. (2022). Nofilologik yo‘nalishlarda ingliz tilini o‘rgatishdagi muammolar. “Til va madaniyat” jurnali.
6. CEFR (2020). Common European Framework of Reference for Languages